

חוברת לימודים שבועית

כתה ז'

נערך ע"י הרב דוד ויג

פניני הפרשה

פרשת זיי שרה

ויהיו זיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני זיי שרה. (כג א)

בפרשה זו רבו התמיהות

א. מדוע התורה מנתה שני חיי שרה שלא מצינו כן בשאר האמהות?

ב. מדוע כפלה התורה שני חיי שרה, ופיי רש"י כולן שווין לטובה, ועדיין צריך להבין מה טעם

ספרה לנו זאת התורה שכולם שווין לטובה ולא מצאנו כן במקום אחר?

ג. כתוב לבכותה בכף קטנה, וכתב בעל הטורים בגלל שלא בכה אלא מעט לפי שזקנה

היתה, ומדוע סיפרה זאת לנו התורה?

ד. ורש"י כתב על "לספוד לשרה ולבכותה", נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שע"י בשורת

העקידה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרחת נשמתה ממנה ומתה. וצריך להבין הרי

יותר מתאים לכתוב זאת על מיתת שרה, ומדוע מוזכר מדרש זה על ההספד עליה?

ה. ובכלל איך יתכן שע"י העקדה נגרמה מיתת שרה, הרי, "שומר מצוה לא ידע דבר רע" ואיך

יתכן שמניסיון קדוש כזה יצא דבר רע?

ו. הרי שרה היתה במדרגת נבואה גבוהה יותר מאברהם ואיך אברהם ויצחק

עמדו בניסיון, ושרה שמעה מזה פרחת נשמתה?

ומבואר בספר "נתיבות שלום" מהאדמו"ר מסלונים זצ"ל שכמו שיש יצר הרע שמפריע לפני

עשיית מצוה למנוע מיהודי שלא יקיים המצוה. יש גם שטן לאחר התגברות על היצר שרוצה

לקחת ממנו את מה שהשיג, וזהו מה שאנו מבקשים "והסר שטן מלפנינו – לפני המצוה, ומאחרינו –

לאחר המצוה".

משום כך לאחר שראה השטן שאברהם התגבר גם על נסיון העקדה. חיבל תחבולה חדשה כדי

להכשילו, שידע השטן שהגיע זמנה של שרה להסתלק מהעולם, וסבב כך שבהגיע זמנה יבשרו

פניני הפרשה

לה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, ופרחה נשמתה. וזאת כדי שיחשבו כל העולם וכן אברהם שמתה בגלל בשורת העקדה, כדי לבלבל את אברהם שיתחרט על מעשהו. אבל באמת שלא נסתלקה באמצע ימיה, כי אז בדיוק נשלמו ימי חייה והגיע זמנה למות. ולכן כתבה התורה "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים", לומר שזה היה הזמן הקצוב לה לחיות, וכפל לומר "שני חיי שרה" להדגיש שאלו השנים הקצובות לחייה, ולכן נסמכה מיתת שרה לעקדת יצחק, שהשטן רצה שיראה כאילו מבשורת העקדה מתה. ואברהם עמד גם בניסיון הזה. ולכן לא בכה עליה אלא מעט כדרך שבוכים על זקנים, ולא כמו שבוכים על אסון שקורה כאשר אדם מת בחצי ימיו.

ויבא אברהם לספור לשרה (כג ב)

מהיכן בא?—מהר המוריה. (מדרש)

כאשר הספיד אברהם את שרה וביקש לספר את מעלותיה, ציין את מעשה העקדה שהיה על הר המוריה. אם היא חנכה בן כזה, המוכן למסור נפשו מתוך שמחה, אפשר להבין עד היכן מעלותיה.

וזהו מה שאומר המדרש: "מהיכן בא" – מאיזו נקודה בפרשת – חייה נגש אברהם להספידה? על איזו פעולה התעכב במיוחד? והתשובה היא: "מהר המוריה" – מהמאורע שנתרחש על הר המוריה: זה שימש לו חומר להספדו....

בכסף מלא יתננה לי (כג ט)

חז"ל דרשו שאברהם אבינו מצא את מערת המכפלה מלאה בכסף וזהב. ואמר הגאון רבי כלפאני הכהן מגרבה זצ"ל. שאולי נבואה נזרקה כאן מפי אברהם שאמר "בכסף מלא יתננה לי", כלומר שבמערה תמצא מלא כסף. ומכאן נלמד כי אפי' שנראה כאילו ויתר אברהם על ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר, אך למעשה זכה בכפל כפליים. וכל המוותר עבור מצווה – יזכה בה וגם כל חסרונו יתמלא שבעתיים. ולא עוד אלא יופתע בשכרו הרב. סיפור ידוע על מארי סאלם יהודי תימני שעסק בצורפות ולא ראה ברכה בעמלו עד שהגיע ממש לפת לחם. בלב כואב הלך לחנותו

פניני הפרשה

ובדרך ראה שני נערים ערבים רבים על אבן צבעונית, מורטים זה את שעריו של זה. עבר שם שר ערבי רכוב על סוסו וצעק עליו: מדוע אתה לא מפריד ביניהם? ענה ביראת כבוד "איני יודע של מי האבן ומי מהם צודק" צוה השר: "תן פרוטה לזה ופרוטה לזה, וקח מהם את אבן המריבה". חשבו עיניו: שתי פרוטות היו כל רכושו, לא יישאר לו לקנות מעט קמח לצהרים. אך אין ברירה, הרי לא יסתכן בשבטו של השר. העניק לכל אחד מהם פרוטה וטמן את האבן בכיסו. עכשיו ליבו כאב כפליים פתח את חנותו, ישב לשולחנו והוציא את האבן מכיסו. הביט בה בדיכאון, בגללה יישאר רעב. לפתע עבר סוחר ערבי העיף מבט באבן התקרבה. התכופף ושאל: בכמה תמכור לי? חיך מארי סאלם ואמר "נקוב מחיר". ענה הסוחר: עשרים אלף זהובים, שאלו היהודי: מה אתה עושה ממני צחוק? השיב הסוחר: יותר משלושים לא תקבל. ענה מארי: תתפלא לשמוע. לבסוף הסכים האיש לקנות בשלושים ושבע אלף. "עכשיו, שהאבן אצלי, יכול אני לספר לך שקניתיה במחיר מציאה....." אמר הסוחר הערבי ברוב חשיבות. ענה לו מארי סאלם "עכשיו שהכסף אצלי, יכול אני לספר לך שקניתיה בשתי פרוטות.....". והסוחר הערבי קרס תחתיו כי אחזו השבץ

(אבותינו סיפרו לנו)

השְׁדָה נָתַתִּי לָךְ וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נָתַתִּיהָ (כג יא)

המפרשים תמהים על השינוי הפתאומי שחל בדברי עפרון שמתחילה אמר לאברהם: "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה" כאומר שלא עלה בדעתו לבקש כלל כסף עבור המערה, ואפילו בנדיבות מציע את כל השדה בנוסף על המערה ומיד אח"כ חוזר עפרון ואומר: "ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובנך מה היא" כרומז שמצפה שישולם לו מחיר גבוה זה. ואכן אח"כ נאמר "וישקול אברהם לעפרון וגו' ועפרון מקבל ברצון את הכסף. ולא סתם כסף אלא עובר לסוחר שהוא בערך גדול מכסף רגיל.

להבנת העניין מביא הסבא מקלם זצ"ל את המעשה הידוע אודות הויכוח בין ר' יונתן אייבשיץ לחכמי אומות העולם. הם טענו שאפשר ללמד בע"ח נימוס ודרך ארץ, ולהפוך את טבעם שינהגו כבני אדם. לעומתם טען ר' יונתן שדבר זה אינו אפשרי, ואי אפשר להפוך את טבעי בעלי חיים. רצו אותם חכמים להוכיח את צדקתם, והחלו ללמד חתול נימוס ודרך ארץ תוך פרק זמן מסוים. כאשר הגיע

פניני הפרשה

היום המיועד להציג הצלחתם באילוף החתול. התקבצו קהל רב כדי לראות את "החתול המלומד", ואכן בשעה היעודה נכנס החתול על שני רגליו והחל לשמש כמלצר, סידר כמה שולחנות והציע עליהם מפות, אח"כ הלך להביא יין וכוסות. כאשר חזר עם היין והכוסות השתוממו כל הנאספים מהמחזה הנדיר ואמרו שאכן החכמים צודקים.

באותו רגע הוציא ר' יונתן קופסת טבק מכיסו ופתחה, ועכבר קטן זינק ממנה, כיון שראה החתול את העכבר מיד השליך מידיו את המגש, היין נשפך והכוסות נשברו ורץ אחר העכבר להשיגו. מיד כולם הודו לר' יונתן אייבשיץ שגם אמנם אפשר ללמד בע"ח דברים מסוימים, אבל את טבעם לא ניתן לשנות.

כך גם עפרון. כל זמן שלא ראה כסף לנגד עיניו התנהג כאיש נבון ונדיב (לא פחות מבע"ח מאולף) אבל לאחר דבריו הראשונים שבהם הציע לאברהם את השדה עם המערה חינם אין כסף, חוזר אברהם ואומר לו: "נתתי כסף השדה קח ממני" כלומר אברהם מחזיק את הכסף בידו ואומר לו: "קח הממון". כיון ששמע עפרון את צלצול הכסף – ורואה את המטבעות הנוצצות בידי אברהם – מיד נהפך לאיש אחר, משליך מעליו את כל גינוני התנהגות היפה שנקט ההם. ורודף אחר הכסף כמו חתול שרודף אחר עכבר.

ויתן לי את מערת המכפלה וגו' בכסף מלא (כג ט)

מעשה בחסיד אחד שבא לקנות בחנות אחת, המוכר שהכיר בו כי הוא ירא שמים ועובד ה', הציע לו את הסחורה במחיר מופחת בהרבה מהמקובל השיב לו החסיד, אל נא יחר אפך, שאני מסרב לקנות ממך במחיר שהצעת לי, שכן אנוכי באתי לקנות אצלך בכסף מלא ולא ביראת שמים. (חובת הלבבות)

והיה הזערה אשר אומר אליה הטי נא כרך ואשתה ואמרה שתה וגם

לזמלך אשקה אותה הוכזת לעבדיך ליצחק (כד יד)

כשאליעזר רצה לבדוק את רבקה האם היא בעלת מידות טובות, וגם חכמה בעלת שכל ובינה, אמר לה שתתן לו לשתות מהכד עצמו כדי לראות מה תעשה עם השאריות שישאר בכד לאחר

פניני הפרשה

שתייתו, במקרה ותשפוך לרצפה, זה מראה התנהגות לא יפה היות והאורח נעלב, ואסתקח לבית, זו לא מן החכמה כי אולי האורח חולה במחלה מדבקת. אלא העצה היחידה לתת את שאריות המים לגמלים. וכך באמת עשתה והדגישה שלא שפכה את המים בגלל שחוששת שמא הוא חולה, אלא כי רוצה להשקות את הגמלים. וזה הראתה שהיא גם בעלת מידות טובות, וגם חכמה. (בית הלוי)

סיפורי זז"ל

מה' יצא הדבר (כד ג)

מסופר במדרש רבה על מטרונה (אשה רומאית עשירה) אחת שפנתה לר' יוסי בן חלפתא ושאלה: "בכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו" השיב לה רבי יוסי: "בששה ימים" המשיכה המטרונה לשאול: "ומאותה שעה ועד עכשיו, מה הוא עושה?" ענה לה: "יושב הקב"ה ומזווג זיווגים", בת פלוני תהא אשתו של פלוני". "וזוהי מלאכתו" השתוממה הגבירה הרומאית, "הרי גם אני יכולה לעשות זאת, יש לי עבדים ושפחות רבים, ובזמן קצר יכולה אני לזווג ביניהם זיווגים. אמר לה ר' יוסי: "אולי בעיניך מלאכה זו, של זיווג זיווגים – קלה היא, אך בעיני הקב"ה קשה היא כקריעת ים סוף" סיים והלך לו, והאשה ניגשה למלאכה: נטלה אלף עבדים ואלף שפחות והעמידה אותם שורות שורות ואמרה: פלוני ישא פלונית, פלונית תנשא לפלוני, וכך זיווגה את כל עבדיה ושפחותיה בשעה קלה. למחרת הגיעו אליה העבדים והשפחות פצועים וחבולים, "מה ארע לכם?" התפלאה המטרונה – השדכנית, ואז החלו להישמע קולות זעקה: "אינני רוצה בזו!" "אינני רוצה בזה!" כך צעקו אלף עבדים ואלף שפחות. מיהרה המטרונה להזעיק את ר' יוסי ואמרה לו: "רבי אמת היא תורתכם, וכל מה שאמרת לי אמת".

"וישקול אברהם לעפרן את הכסף"

עפרן חסר ו"ו, כי אמר הרבה, ואפילו מעט לא עשה.

עם ישראל מקפיד לדבר אמת. חותמו של הקב"ה אמת. גדולי ישראל הקפידו לא להוציא מפיהם דבר שיש בו נדנוד של דבר לא נכון.

פניני הפרשה

מספרים על רבי רפאל מברשיד שהיה ידוע כאיש אמת, וכל ימיו שמר פיו מכל משמר שלא יצא ממנו אף אבק שקר או שמץ של חוסר יושר, ואת מידתו זו היה משתדל להנחיל לתלמידיו, ואף היה משריש אותה בילדים רכים כשהיה מדבר על ליבם שיזהרו מאוד בלשונם.

בעירו נתפס על ידי השלטונות סוחר יהודי, שנחשד במסחר לא חוקי, והוא היה צפוי לקבל עונש חמור מאוד. כמובן שהשתדלנים ניסו בכל יכולתם להוציאו זכאי, ולאחר מאמצים מרובים הודיעו השופטים שאם יבואו שני הצדיקים רבי רפאל ורבי משה צבי מסוורן, וישבעו בפני בית המשפט שהיהודי חף מפשע, ישחררוהו ויצאוהו לחופשי. פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ולכן רבי משה צבי הודיע שיופיע בבית המשפט וישבע. אך רבי רפאל שכל ימיו כל כך הקפיד על לשונו לא ידע מה לעשות. מצד אחד: חיינו של יהודי על כף המאזניים. מאידך קשה היה לו לעבור על מידתו ולהוציא שקר מפיו. בני המשפחה התחננו לפניו שיבא לבית המשפט, אולם הוא דחה זאת מיום ליום. לילה לפני המשפט הסתגר רבי רפאל בחדרו, ופרץ בבכי תמרורים. כל הלילה ישב ובכה בלי להפסיק. בבוקר, החליט הנאשם כי אינו מוכן שהצדיקים ישבעו עבורו, והודה בבית המשפט. שליח מיוחד רץ מיד לביתו של רבי רפאל להודיע לו שאין צורך שיגיע. כאשר פתח את הדלת, וגילה שרבי רפאל נסתלק מן העולם. נשמתו נשארה זכה ונקיה מכל רבב...

"תנו לי אוזנות קבר"

שונא ישראל גדול אמר פעם לרבי יונתן אייבשיץ: נמאס לי מבני ישראל שמתרבים בכל מקום. הייתי מוכן לשלם כסף רב למצוא מקום שאין בו יהודים...

ענה לו רבי יונתן: יש לי בשבילך רעיון למקום בו וודאי תוכל להיות ללא אף יהודי.

– היכן? שאל הגוי.

– "בבית הקברות שלכם..." ענה רבי יונתן.

"הַלְּבַיִּינִי זָא מְעַט מַיִם מִכֶּדֶךָ..."

אברהם אבינו מחפש אשה ליצחק. האשה שתבחר עתידה להקים את עם ישראל. היא חייבת להיות צדיקה, יראת שמים, וכלילת המעלות הטובות. אליעזר מחליט לבחון את האשה. במה? במדות הטובות שיש בה. מה הם מדות טובות? אומר רבי אלימלך מליז'נסק: "שנראה מעלת חברינו, ולא

פניני הפרשה

חסרונם". מה הפונה? נבין במשל יפה.

היה היה מלך שהחליט להזמין ציור בו יראו אותו – את המלך. הצייר שנבחר היה בעל שסעולמי. המלך הסביר לו שהוא מתכוון לצייר יפה, אמתי ומדויק. כמובן אם הצייר ימצא חן בעיני המלך, הוא יקבל תשלום ביד רחבה, כמו שרק אוצר המלך יוכל לשלם. אף אוי לנפשו של הצייר אם זה לא ישביע את רצון המלך.

הביט הצייר בפני המלך, התבונן היטב מכל הכיוונים, וקבל על עצמו את המשימה. הוא יכל לצייר את המלך בדיוק נמרץ. כל שערה ושערה של המלך, כל קמט בפנים כל עין תהיה צבועה בגון המדויק, השפתיים, החיוך, הכל. – 'הצייר יהיה כל-כך מדויק' – הוא מבטיח – 'שמי שיתבונן יהיה לו קשה להחליט האם זה המלך, או שזה ציור. ממש כמו מראה'. מתיישב הצייר בחדרו, וברטט התרגשות הוא מתחיל במלאכתו. בינתיים אנו נכיר את המלך.

שנים רבות היה המלך אדם יפה תאר. פניו אצילות, קומתו גבוהה, שערוסרוק ומסדר בקפידה, כנראה למלך רם ונשא. אף אויה. לפני שנתים חלה המלך, וגופו התעקם באפן מחריד. הרופאים שהגיעו מכל קצוות תבל השקיעו שעות רבות, שבועות ארבים וחדשים ממושכים שפניו היפות של המלך ישובו להיות כמו שהיו, שידי יעמדו שוב לצדי גופו בצורה אחידה, שרגליו ישרתו אותו כבעבר. בסוף המאמץ, עם כל הכאב, ההצלחה הייתה חלקית. צד ימין של המלך נותר מעוות. רק צד שמאל שב לתפקד באפן מלא ורגיל. ועתה על הצייר לצייר את גופו של המלך במלוא הדרו.

שלושה ימים ושלושה לילות רצופים עמל הצייר עד שהצליח להוציא תחת ידו את דיוקן המלך בגדל טבעי. הוא הזמין סבלים שיבואו להעביר את התמונה בזהירות לארמון. המלך הביט בציור/מראה, פניו מחוררות... מאדימות... גופו החל לרעד מבעס... 'מה' – הוא שאג – 'אינה מתבייש? כך אתה מצייר אותי??? תתבייש לך!!! ישר לעמוד התליה!

הצייר השני שהגיע למד את הלקח. הוא כבר נזהר מאד. הוא ציר ציור יפהפה, מלך יפה תאר, בעל פנים יפות ומאירות, שער מסרק בקפידה, עינים פקוחות לרוחה ומביטות ישר, עמידה ישרה וגוו זקוף. ממש לתפארה. הוא היה משכנע, פי זאת היא המשאלה, ובחיוך הציג את יצירתו למלך.

אף אויה... המלך שוב מחויר ומאדים חליפות, שוב שפתי רוטטות מזעם: 'שקרן, הוא פולט, איך אתה מעיז לשקר אותי באפן כזה בוטה??? אין באן דמיון כלל אליו! מקומך היישר בחבל!!!'

פניני הפרשה

ושוב יוצא הכרוז כי המלך מחפש ציר אשר יציר את דיוקן המלך במדק, ובצורה יפה, וכמוכן, שהציר ימצא חן בעיני המלך...

הציר החדש היה חכם ונבון. הוא הבין לנפש המלך, הבין מדוע הוא פעס על שני הצירים הקודמים. והוא קבל עליו את המשימה. הוא השקיע את ראשו ורובו בציר האמנותי, וכאשר הוא הגישו למלך, נהרו פניו. בציר ראו את המלך בשהוא רכוב על סוס מלכותי אביר, ידו אוחזת במושכות בעצמה אדירה, והוא מביט קדימה. הציר צירו מהצד הבריא. מחצית פניו היפות בולטות בציר. את מחצית גופו החולה והמעונת, לא ראו בציר. החסרונות נותרו, אך הם לא נראו. רואים רק את המחצית הנאה.

ילדים יקרים חסרונות נמצא בכל אחד מאיתנו. אך תמיד נביט רק על מעלות חברינו תמיד.

מצוה פרשת ויחי שרה

מתלבמוד תורה קרית הרצוג בני ברק

כל הזכויות שמורות

מצות עשה קבורת המת ביום מיתתו, ולא להלינו.

מצוה תקל"ו תקל"ז לקבור המת ביום מותו ולא להלינו אלא אם כן זה לכבוד המת כדי להביא לו ארון ותכריכין או לקברו בכבוד. והעובר על זה ומלינו עובר על מצות לא תעשה (תקל"ו) לא תלין התלוי וכן כל מת. ועשה (תקל"ז) לקברו בו ביום.

מעשה בעשיר אחד שהיה לו בן יחיד מתמיד גדול שהגה ולמד בכל עת בתורה הקדושה, לא יצא מפתח בית המדרש, והקדיש את תנו לתורה ותפלה. הוא היה פרוש מן העולם והתעלה מאד עד שנהיה משכמו ומעלה מעל כל חבריו.

ראה השטן וכעס איך אספים שנער זה יצמח ויתעלה כל כהן? שלח חברים רעים לבית המדרש ואמרו לו: עד מתי תשב בין בתלי (קירות) בית המדרש ולא תבין כלום בהוויות העולם עד שתהיה באפרוח שלא נפתחו עיניו. לאביו יש אוצרות כסף וזהב ואיגה חסר אלא נסיון במקח וממכר לו לעצתנו תשמע בקש מאביו עשרת אלפים דינרי זהב, ולך לקושטא עיר המלוכה לעסק במשא ומתן ותרוויח פי שנים וטוב תורה עם דרך ארז.

ויהי כדברם אליו יום ויום התפתה לדבריהם. בא אל אביו ואמר לו: אבי היקר! הן מלאתי פרסי (בטני) בש"ס ופוסקים, וגם ספרי דרוש ומוסר אינם זרים לי אך רחוק אני מהוויות העולם, אינני בקי בטיב משא ומתן, ועד מתי אשב ואצפה לשלחנה. אגא אביו הורני דרכי המסחר. שלחני לעיר הבירה לשם מקנה וקנין ואלמד את דרכי המסחר.

פניני הפרשה

הצטער האב ואמר: אם רצונך ללמד דרכי משא ומתן, בא עמי כל יום שעה אחת לחנותי, ותראה איך קונים ומוכרים ותהיה מעורה עם הבריות, ושאר היום עסק בתורה, כי שכרה הרבה מאד. וכיון שזכית שחנך השם בשכל ישר והתמדה נפלאה ודאי תגדל לאחד מענקי עולם התורה מדוע אתה רוצה להפסיק לימודיך. ועוד שלעיר המלוכה צריך להגיע דרך הים, ואורחות ימים הם בחזקת סכנה. הלא לרווח המסחר אין אנו צריכים, כי עשירים גדולים אנחנו ולמה תספן נפשך ותצער את אביך בדבר הזה? אל נא בני מחמדי, שמע בקולי הסר דברים אלו מראשך והמשך לעסק בתורה כי היא משוט חיי. הבן פמוכן שמע לדברי האב ושמח לקיים מצות כבוד אב.

אך השטן לא נח ולא שקט והרבה עליו מרעים, שאמרו לו ודאי אין אביך סומך עליך וחושב שאתה בטלן, ראה פלוני ופלוני איך התעשרו מנסיעתם. ובכלל, היום בספינות החדשות אין בזה כל כך סכנה. שלא שמענו שטבעו אלא אחד לאלה. עד שנכנס לעצבות. ראה האב שבנו נכנס לעצבות וחשש לנפש בנו, החליט שלתועלת הענין עדיף שיתרצה לדבר. לכן שכר ספינה חדשה ונאה וציידו בעשרת אלפים דינרי זהב למסחר, ועוד מעות לצורכי הדרך ושלח עמו את בן משק ביתו ללוותו ולשמרו, ולהדריך במשא ומתן ולדאג לכל צרכיו.

כאשר הגיעו לא הוציאו את מטלטליהם מהספינה, אלא הלכו לחפש אכסניה ראויה לבן העשיר בכבודו. ובנתם עברו דרך גן יפה עינים, ובו מקומות רבים לישיבה. אמר האיש אל בן העשיר שב באו, ואני אלה לחפש מקום. וכשאמצא נקח שנינו את המטלטלין מהספינה ונלה לאכסניה, וכך עשה

באותו יום נפטר בקושטא חסיד אחד צדיק וקדוש. העביר השמש קול ברחובות בשם בית הדין אשר בעיר לבוא בולם ללויה של הצדיק המת. כששמע בן העשיר את ההכרזה, החליט גם אני אלה לקיים מצות לוויה. כי צדיק שמת הכל חייבים בכבודו. בינתיים חזר האיש וראה שהוא קם ללוות, נסה למנוע ממנו לילה, אך בן העשיר לא הסכים, וילכו שניהם יחדיו.

בדרך שמע בני אדם הולכים אחר הארון ומקללים את החסיד. התפלא מאד ושאל וכי לא צדיק היה? ענו לו בן ודאי היה צדיק וכן הזיל מכיסו כסף רב להכנסת אורחים ושאר מיני צדקות, ואף בנה בנן נאה ומרוח לצורך זה. וכיון שההוצאות היו רבות לקח הלוואות מהרבה אנשים, והיה בדעתו להחזירם אחר שנה או שנתיים. ואז קרה לו אסון גדול, אש פרצה בביתו ושרפה את כל אשר לו, ונשאר עני מרוד בלי מקור פרנסה. ועתה שמת, יש לו הרבה נושים שהיה חייב להם ממון רב, והם מקללים אותו. שאל את האנשים האם בכוונה לזה בלי להחזיר? חס ושלום ענו, כי היה צדיק וחסיד אך האש ששרפה את כל נכסיו גרמה לכה שלא יכול היה להחזיר.

נגש בן העשיר אל הקבר הפתוח ולא הרשה לקבור את המת עד אשר הביאו לו את עשרת אלפים דינרי הזהב מהאניה ופרע את כל השטרות שהיה חייב, ואחר כך הספידוהו בהלכה ונקבר בכבוד גדול. אחר שובו מבית מועד לכל חי לא רצה לשהות יותר בקושטא, ואמר שאינו רוצה להשאיר במקום ליד אנשים שמקללים חסיד על דבר של אונס שאין תלוי בו, וחזר לביתו.

פניני הפרשה

הבן חזר אל עיר מגוריו אביו ושב לבית המדרש, והאיש שליווה אותו ספר לאב את כל מה שקרה. שמח האב שהבן חזר בריא ושלם מהדרך, ובפרט שהשכיל לחזר לתלמודו, ולא שם לבו על הפסד הממון כי עשיר גדול היה.

אך השטן לא טמן ידו בצלחת ושלח טוב את חבריו ששמעו מה שקרה, ולעגו לו. הנמצא שוטה כזה בכל העיר שילך לעיר גדולה כמו קושטא ויברח בהחבא? ומה אם יש כמה אנשים ריקים ופוחזים האם בגלל זה אין אנשים טובים וישרים שאפשר לסחור איתם? איזה טפש אתה, אילו היה מוח בקדקדך היית קונה בשארית הפסד סחורה וחוזר ומרויח כמה אלפי דינרי זהב. כך דברו אליו עד ששוב התפתה ואחר כמה חדשים חזר ובקש מאביו לנסות שוב את מזלו.

גם הפעם ניסה אביו להניאו אך כשראה את חוזק רצונו וחשש לבריאות נפשו נאלץ לשכר שוב אגיה חדשה עוברת אורחות ימים עם איש עתי שילוה את בנו. וצידו בעשרת אלפים דינרי זהב כבראשונה, והגיעו לקושטא. גם הפעם השאירו את כל אשר להם באגיה וירדו למצוא אכסניא, עברו באותו גן וכן העשיר ישב שם.

נשא עיניו וראה איש עומד מעל במה ולידו נערה קטנה יפה עד מאד והמון בני אדם סביבם. נגש למקום וברר מה קורה שם? ענו לו האנשים הנערה שעומדת לידו היא שבויה שנשבית במלחמה, והשבאי עומד ומכריז על מחירה, ורוצה למכרה לכל המרבה במחיר. כאב לו מאד שנערה שגראית בת מלכים או רוזנים תמכר ממכרת עבר פשפחה, נגש ושאל: איזה מחיר תרצה עבור הנערה הזאת? ויען חמש מאות דינרי זהב.

הספים בן העשיר לתת לו חמש מאות דינרי זהב עבור פריון שבויים, ואמר לסרסור; אל תכריז על המכירה, אני אתן לך את מלא הסכום שאתה דורש ותביא לי אותה. הביא הסרסור את הנערה ליד בן העשיר, וזה שלח את האישה להביא לו מהאגיה 500 דינרים. אחר שפדאה אמר לאיש שעמו; בעיר כזו אשר מוכרים בתוכה נערות עדינות כמו סוסים וחמורים אין לי חשק לשהות אפילו רגע אחד, הבה נחזר לביתנו ולא אראה את פני העיר הזאת עוד. ניסה האישה לדבר אל לבו שהרי נשאר לו תשעת אלפים וחמש מאות דינרים וזה סכום גדול מאד ואפשר לקנות בהם סחורה משפחת ולהרויח עליה.

העשיר אטם את אזניו ולא רצה לשמוע פלויים ולכן חזרו לעירם עם הנערה. האב והאם שמחו מאד כשחזר בריא ושלם, וכשראו את הנערה שפדה קבלוה בזרועות פתוחות, אהבו אותה וגדלו אותה כאלו היתה בתם וכשרדו עמה נודע להם שהיא בת מלך, וראו שהיא יפת תאר ויפת מראה בעלת שכל זך ונפלא ומכשרת מאד, ויודעת כמה שפות וביניהם גם שפת המדינה שבה נמצא הגביר. וכן ספרה להם שהיא בת יחידה להוריה, ואביה נלחם עם אויביו ושבנו אותה ושלחוה לממכר עבר בקושטא. כיון שגדלה בין היהודים וראתה את יפי הליכותיהם ומנהגם פלטה נפשה להתגיר ולהדבק בתורת ישראל. העשיר ובני ביתו מלאו משאלתה וגיררוה ונקרא שמה שרה.

פניני הפרשה

כְּאִשֶּׁר בֶּן הָעֵשִׂיר הִגִּיעַ לְפָרְקוֹ חֲשָׁבוּ הוֹרְיוֹ כִּי אֵין נָאָה וּמִשְׁפִּילָה יוֹתֵר מֵהַבַּת שֶׁהֵם גְּדֹלוֹהָ וְרֵאוּי לֹא לְהַנְשֵׂא לָהּ. הַחֲלִיטוֹ לְשִׂאוֹל אֶת פִּי הַבְּחוּר, וְהוּא עָנָה: אָמַת הַנְּעִרָה טוֹבַת מְרָאָה וְנַחֲוֹנָה בְּכָל מַדָּה יָפְתָה, אִךְ אִיךָ אֶחָגוּג עִמָּה כָּאֵן וְהוֹרִיָּה יוֹשְׁבִים וּמִתְאַבְּלִים עַל אֲבָדוֹן בָּתֶּם? וְעוֹד בֵּינוֹן שְׁבַת מְלָכִים הִיא אִיךָ אֲשֵׁיא אוֹתָהּ בְּלִי לְשִׂאוֹל אֶת אֲבִיָּהּ. לָכֵן אֶסַּע עִמָּה אֶל אֲבִיָּהּ וְאִמָּהּ וְהָיָה אִם יִחַפְּצוּ לְתַתָּה לִי לְאִשָּׁה אֲשֶׁאֲנָה כְּדָת וְכִדְיוֹן.

נִבְהַל הָאָב וְאָמַר: מַה תֹּאמַר בְּנֵי הָרִי מְקוֹם מְגוּרֵי אֲבִיָּה רְחוֹק אַרְבַּע יְדוֹת מִקּוֹשְׁטָא הֵיִם קָשָׁה וְסוֹעֵר וְסַכְנָה מְאֹד גְּדוֹלָה לְנוֹסְעִים בּוֹ. אִם רְצוֹנָךְ אֲשַׁלַּח אֶתָּה עִם חֲמֵשׁ נָשִׁים וְחֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וְהֵם יִמְסְרוּךָ בְּיַדֵי אֲבִיָּהּ וְיַחְזִירוּ לָנוּ תְּשׁוּבָה אִם יֵאוּתוּ לָכֵךְ. חָשַׁב הַבֶּן בְּלִבּוֹ מֵאַחַר שֶׁהִתְגַּיְרָה חַיִּיבַת לְקַיֵּם מִצְוַת הַשֵּׁם, וְאִם תִּסַּע לְכַדָּה יִתְכַּן שֶׁתִּפְחַד לְחַזֵּר וּבַעַל כְּרַחֵם תִּנְשֵׂא לְגוּי עַל בֶּן רֵאוּי שֶׁאֶסַּע עִמָּה וְאֲבִיָּהּ לֹא יִמְנַע אוֹתָהּ מִמְּנֵי מֵאַחַר שֶׁפְּדִיתִיָּה וְכֵךְ תִּנְשֵׂא כְּדָת מוֹשֶׁה וַיִּשְׁרָאֵל

הַסְּבִיר אֶת הַדְּבָרִים לְאֲבִיו, אִךְ אֲבִיו פָּחַד מֵהַנְּסִיעָה וְלָכֵן הַחֲלִיט הַבֶּן שֶׁיִּשְׁתַּק מִפְּנֵי כְּבוֹד אָב. עֲבָרוּ יָמִים וְהַבֶּן לֹא רָצָה לְשִׁמוּעַ עַל שְׂדוּךְ אַחַר מֵאַחַר שֶׁאִף אַחַת לֹא דָמְתָה לְשָׂרָה בְּאֲצִילוֹתָהּ, רָאָה הָאָב שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְמַנְעוֹ וְאִם יִסְרַב לֹא יִנְשֵׂא הַנְּעִר לְעוֹלָם. קָנָה לֹא וְלָהּ מְלָבוּשִׁים יָפִים וְתַכְשִׁיטִים יְקָרִים כִּיָּאָה לְבַת מְלָךְ, וְשָׂכַר סְפִינָה גְּדוֹלָה וְשִׁלְחָם עִם יוֹרְדֵי יָם וְתִקְוִים שֶׁבְּקִיָּאִים בְּדַרְכֵי הַיָּם וּבְמַסְעוֹת וְנִסְעוּ לְדַרְכָּם.

אַרְבַּעַת חֲדָשִׁים עָבְרָה הָאֲנִיָּה עַל פְּנֵי הַיָּם וְאֶפְּלוּ עָב (עָנָן) קַל לֹא נִרְאָה בְּשָׁמַי הַרְקִיעַ וְהִתְקַרְבוּ לְמַחוּז חֲפָצִים. בְּאַחַר הַיָּמִים עָלָה רַב הַחוּבֵל אֶל רֹאשׁ הַתּוֹרָן וְהִבִּיט בְּמִשְׁקַפָּת וְרָאָה אֶת רְצוּעַת הַחוּף מִרְחוֹק הַשִּׁמְחָה שֶׁל כּוֹלָם הִיָּתָה גְּדוֹלָה וּבְעַקֵּר הַתְּרַגְּשׁוֹת הַנְּעִרָה לְרֵאוֹת אֶת הוֹרִיָּה.

אֵלָּא שֶׁאֵזוּ הַתְּקַדְרוֹ הַשָּׁמַיִם בְּעֵבִים וְרוּחַ סַעְרָה הִדְפָּה אֶת הָאֲנִיָּה וְטִלְטְלָה אוֹתָהּ כְּאִגּוּז עַל פְּנֵי הַיָּם. יוֹם שָׁלֹם נִאֲבְקוּ אֲנָשֵׁי הָאֲנִיָּה וְרַב הַחוּבֵל בְּרֵאשֶׁם לְנוֹט אֶת הָאֲנִיָּה לַחוּף אִךְ גָּלִי הֵיִם שֶׁגָּבְהוּ כְּהָרִים גְּדוֹלִים לְעֵגוֹ לָהֶם וְלִמְאֻמְצִיָּהֶם, וְהִנֵּה הַתְּרוֹמֵם גַּל עִצּוֹם וְחֹזֵק הִדְפָּה אֶת הָאֲנִיָּה עַל שֵׁן סֹלַע וְהָאֲנִיָּה נּוֹפְצָה בְּאַחַת תּוֹךְ רָגַע יָרְדוּ כָּל אֲנָשֵׁי הָאֲנִיָּה עִם בֶּן הָעֵשִׂיר וּבַת הַמְּלָךְ לְמִצּוֹלוֹת יָם כְּשֶׁהִגְלִים הַעֲצוּמִים מְעֻלִים אוֹתָם וּמוֹרִידִים מְעֻלָּה וּמִטָּה. לְפִתַּע רָאוּ דִּיג אֶחָד שֶׁטַּ בְּסִירָה וְחוֹתֵר בְּיָמִים בְּכָל כַּחוֹ עַד שֶׁהִתְקַרַּב אֲלֵיהֶם, קִפֵּץ מִהִסְרָה עִם חֲבֵל אַרוּךְ וְעָבָה וְקִשְׂרָם יָחַד בְּקִשֵּׁר חֹזֵק, וּבְמַהִירוֹת חֹזַר אֶל הַסִּירָה וּמִשָּׁף אוֹתָם אֶחָד עַד שֶׁמָּשָׂה אוֹתָם מִהַיָּם וְהִעֲלָם לְסִירָה, וְהִמְשִׁיף לְחַתֵּר בְּאִמְצָן רַב וְהִתְקַרַּב לַחוּף עַד שֶׁהִסְרָה הַגִּיעָה לִיבְשָׁה. אֵז הִעֲלָה אוֹתָם עַל הַחוּף וְטַפַּל בָּהֶם בְּמִסִּירוֹת עַד שֶׁפָּקְחוּ עֵינֵיהֶם וְחִזְרוּ לְהַכְּרִתָם

כְּשֶׁשָּׁבָה נִפְשָׁם וְרֵאוּ אֶת מִצִּילָם שֶׁמְטַפֵּל בָּהֶם, שֶׁאֵלּוֹ אוֹתוֹ מִי אֶתָּה? וְאֵיָּה אָנּוּ נִמְצָאִים? עָנָה לָהֶם הָאִישׁ אֶל תִּשְׁאָלוּ לְשָׁמַי, אֵלָּא הוֹדוּ לַהֵשֶׁם כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ שֶׁהִצִּיל אֶתְכֶם יְחִידִים מִכָּל נּוֹסְעֵי הַסְּפִינָה מִהַיָּם הַזְּרוּגִים. עֲכָשׁוּ תִלְכוּ לְצַד יְמִין מִהַלָּף בְּשִׁתֵּי שָׁעוֹת וְתִגִּיעוּ לְפִנְדֵּק גְּדוֹל וְרַחֵב יָדִים. הַכְּנִסוּ לְתוֹכּוֹ לְנוּחַ מִכָּל עַמְלֵכְכֶם אַחַר כֵּךְ אָבוּא אֲלֵיכֶם וְאוֹמַר לָכֶם מַה שֶׁתַּעֲשׂוּ, וְהַדִּיג הָלָךְ.

פניני הפרשה

עשו שניהם כדבר הדין והגיעו אל הפנדה נכנסו פנימה ונחו מעמל הדרך. אחר כמה שעות הגיע הדין ומצאם מחפים לבואו ושאלו אותו איזה גמול ישיבו לו, כי אנין גביר עצום, והנערה בת מלך כל אשר תשאל נשתדל לתן לה על שסיבנת את עצמה לחתן לתוך הגלים הסוערים האלו והתאמצת להצילנו.

ענה להם אני הורש רק דבר קטן שבר עמלי. בתחלה תשלחו רץ למלך אבי הנערה ותודיעו לו שאתם בפנדה. המלך ישמח מאד לבשורה ויצא במרכבת המלכות עם כל שריו לקבל את פניכם בכבוד גדול ויביאכם לחצר המלוכה. אחר כך יתן לה את בתו לאשה ובלייל החפה אחר שילכו כל המזמנים תבואו שניכם לבדכם אל המקום בחוף ששם משיתי אתכם מהים ורק אתם תבואו בלי זר, ותביאו עמכם את חפירה ומעדר ומחצלת שתהיה לי לתפס דגים. הדרך לכאן פשוטה פי תלכו ישר כל הזמן עד שתגיעו הנה. זה הגמול שאני מבקש במקום עמלי להצילכם. הדין ברכם שיחיו בשלום ושלוח בחי נעם והלך מהפנדה.

בן העשיר ובת המלך התפלאו על בקשתו של הדין אך החליטו לעשות כל מה שבקש מאתם. ובנתם שלחו רץ להודיע למלך שפרו את בתו מהשבי והיא נמצאת בפנדה הקרוב. שמח המלך שמחה גדולה ומיד ארגנו לו משרתיו את מרכבת המלכות ואת כל המנגנים והזמרים ובאו כולם בתפים ובמחולות לקראת בתו. כשהגיעו המלך והמלכה לפנדה והכירו את בתם היחידה נפלו על צוארה בבכי של שמחה והיא ספרה למלך את כל אשר עבר עליה בשבי עד שפן הגביר פדאה והוריו גדלו אותה וחינכוה וכן ספרה לו שכל אנשי האניה טבעו והם נצלו יחידים דרך גס וחזרו העירה וכל העם הריעו לקראתו והעיר צהלה ושמחה.

ישב בן העשיר בארמון המלך וכברוהו מאד ואחר שבוע אמר המלך לתתה לו לאשה. הכינו סעודה גדולה לכל עיר המלוכה ומחצות היום שרו ונגנו ואכלו ושתו בשמחה ובטוב לבב עד חצות הלילה שהתפזרו וחזרו כל אחד לביתו.

אחר שכלם הלכו, הורידו החתן והפלה את בגדיהם היקרים, ולבשו בגדים כאחד האדם לקחו אתם מעדר ואת חפירה ומחצלת כבקשת הדין והלכו בדרך החשוכה והארפה ישר עד לשפת הים כדי לפגש את הדין שהצילם. כאשר הגיעו שמח הדין מאד לקראתם וברכם ואמר להם: דבר גדול עשיתם שבאתם לעזור לאיש זקן. הראה להם את המקום ואת החפירה שצריכים לחפר, והם עבדו במרץ ותוך כשעה גמרו והשלימו את מלאכתם. כשסימו לחפר בקש מהם לשים את המחצלת סביב, ואחר כך אמר להם רוצה אני להכניס פנימה לראות אם החפירה עשויה כהגן, נכנס ושכב בתוכה ואמר: שמעו נא את דברי! דעו לכם שאיני בין החיים ואיני דיג כלל, אני החסיד ששילמת את כל חובותיו בעיר קושטא להצילו מהחרופים והגדופים שחרפוהו בשעת הלואה. ועל ידי שפרעת את החובות קברוני בכבוד גדול. וכשנהייתה סערה בים והאניה נשברה וכל נוסעיה צללו לתהומות באה הצדקה שעשית עמדי ולמדה זכות עליה ועל הנערה בת זוגך להצילכם מהצרה. ויצא פסק הדין שאותו איש החסיד צריך להחזיר את החוב. מיד השיבו רוחי אל גויתי שנקברה בקושטא ורוח נשאתי משם הנה פהרה עזו בצורת דיג עם סירה כדי להצילכם. ומשנגמרה שליחותי אני צריך לקבורה חדשה פה. וכמו שעשיתי עמכם חסד שהצילתי אתכם מהמים תעשו עמי חסד של אמת ותשלימו את קבורתי, שימו עלי מחצלת ועליה עפר,

פניני הפרשה

וּלְמַעַלְהָ תֵּל שִׁידְעוּ שְׁקִבּוּר כָּאֵן אָדָם. וּכְשִׁסִּיִּים דְּבָרֵיו נָדָם. (שְׁתַּק) יָרַד בֶּן הָעֶשְׂרִי אֶל הַחֲפִירָה לְרֹאוֹת מִה קָרָה לוֹ וְרָאָה שָׂאִין בּוֹ רוּחַ חַיִּים, קָיִים צְוֹאָתוֹ וְקִבְרוּהוּ כְּאֶשֶׁר בְּקִשׁ. סְפוּר הַזֶּה הוּא נוֹרָא הוֹד וּמִרְאָה שְׂאָדָם שְׂמִשְׁקִיעַ בְּחֶסֶד, הַשֵּׁם מְשַׁלֵּם לוֹ וּמִצִּיל אֶת חַיּוֹ.

מקורות נפלאים מעשיך ירושלים תרע"ב

במתוק האור מביא זיידה על הפרשה:

שלושה רצו, שנים קפצו, ואחת פרחו.

ופתרונו:

שלושה רצו

ויפל העשב לקראתו.

ויפלאבן אל האיש החוצה.

ותפל הנערה ותשב לבית אמה.

שנים קפצו

הפש"י: היוס יצאתי והיוס באתי! מכאן שקפצה לו הצפוק.

הפש"י: ויסן לבן לבתואל - פשע היה וקפל להשיב לפני אביו.

אחת פרחו

הפש"י: וכמא טפא נחט, פרחו נשאתה אמנה ואתה.

עוד זיידות מהמקרא בפרשה:

1. בבית של בתואל היה בשפע, ובמצרים חפשו אחריו עם ישראל בעמל רב

2. מימין הוא צבע בהיר ומשמאל הוא בלי נגינה

3. היא ירדה לשם והוא הגיע משם, ובסוף היו יחד 140 שנה

בברכת שלבת שלום

הרב דוד ויג

שאלות לשינון וזוהרה בפרשת זוי ערה

1. מה דורש רש"י ממה שכתוב 'שנה' בכל פרט ופרט? ומה לומר רש"י מ"שני חיי שרה"?
2. למה נקרא המקום 'קרית ארבע'?
3. מאיפה בא אברהם לספוד לשרה?
4. מה הקשר בין מיתת שרה ועקידת יצחק?
5. למה אמר אברהם "גר" ו"תושב" הלא הם שני דברים סותרים?
6. למה נקראת המערה 'מערת המכפלה'?
7. מה הפשט "בכסף מלא"?
8. למה כתוב "ועפרון ישב" חסר וא"ו?
9. מאיפה לומדים שכולם באו לגמול חסד עם שרה?
10. מה התכוון עפרון באמרו: "לא אדני"? ולמה כתוב "נתתי" - בלשון עבר?
11. מה הפשט "אך אם אתה לו שמעני"?
12. מה הפשט "ארץ ארבע מאות..."? ומה הכוונה ברש"י: 'הנח את המכר'?
13. למה כתוב "וישקול אברהם לעפרון" חסר וא"ו? ומה הפשט "עובר לסוחר"?
14. מה הפשט "ויקם שדה עפרון" לפי פשוטו ולפי מדרשו?
15. איזה קשר יש בין הפסוק: "וד' ברך את אברהם בכל", למה שכתוב אחר זה ששלח את אליעזר?
16. למה כתוב בפסוק ז' "אלקי השמים" ולא כתוב 'אלקי הארץ', ובפסוק ג' נאמר גם "אלקי הארץ"?
17. מה הפשט 'כל לי- לו - להם הסמוכים אצל דיבור'?
18. מה הפשט בכל מקום: 'דיבר אלי, אליו, אליהם'?
19. מה השביע אברהם את אליעזר? ואם לא תרצה האשה ללכת מהיכן יקח אשה ליצחק?
20. מה התכוון אברהם באמרו: "רק את בני...?"
21. למה כתוב "מגמלי אדוניו"?
22. איך לקח אליעזר את כל טוב אדוניו בידו? ולמה עשה אברהם כן?
23. למה נקרא המקום ארם נהרים?
24. מה היה סימנו של אליעזר?
25. מה הפשט "אותה הוכחת"? ומה הפשט "ובה אדעי"?
26. למה מתרגם התרגום "כלו" - 'די ספקון'?
27. מה הפשט "ותער כדה"? "המערה מכלי אל כלי"? "אל תער נפשי"? "אשר הערה למות נפשו"?
28. מה הפשט "משתאה לה"? ולמה השתאה? ומה הפשט לפי התרגום? ואיזה פשט אי אפשר לומר?
29. על מה רמז אליעזר כשנתן לרבקה נזם זהב "בקע" משקל? "שני צמידים"? "עשרה זהב משקלם"?
30. למה נתן לה אליעזר מתנות לפני ששאל אותה בת מי היא?
31. למה אמר אליעזר "לליו", והיא אמרה "ללון"?
32. למה כתוב "בדרך" בפת"ח?
33. למה רצה רבקה לבית אמה?
34. למה רץ לבן לקראת אליעזר?
35. למה עמד אליעזר על הגמלים?
36. מה הפשט "עד אם דברתי..."? ומאיזה לשון הוא?
37. למה כתוב "אלי לא תלך..." חסר בלא וא"ו?

38. למה כתוב ואבוא "היום"?
39. מאיפה לומדים: 'יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתם של בנים'?
40. מה לומדים מהפסוק "גם אתה"?
41. איזה לשון הוא "אכלה"?
42. למה שינה אליעזר סדר המעשים שעשה?
43. מה הכוונה "על ימין או על שמאל"?
44. למה ענה לבן לפני בתואל?
45. מה הכוונה ברש"י: 'למאן בדבר הזה לא ע"י תשובת דבר רע ולא ע"י תשובת דבר הגון'?
46. מה לומדים מזה שהשתחוה אליעזר?
47. למה ענו רק לבן ואמה ולא בתואל? ולמה היה דבר זה?
48. מה הפשט "ימים"? ולמה דוקא זמן זה? ולמה א"א לומר 'ימים' כפשוטו? ומה הפשט "או עשרה"?
49. מה לומדים מהפסוק "ונשאלה את פיה"?
50. מה התכוונה רבקה באמרה "אלך"?
51. מה התכוונו באמרם לרבקה "את היי לאלפי רבבה"?
52. מאיפה בא יצחק? ולמה הלך לשם?
53. איפה ישב אברהם באותו זמן? ומנין שהיה מקום זה קרוב לאותו באר?
54. מה הפשט "לשוח בשדה"?
55. למה כשראתה את יצחק נפלה מעל הגמל? ואיך נפלה מהגמל?
56. מה עשתה עם הצעיף? ואיזה לשון הוא "ותתכס"?
57. מה סיפר אליעזר ליצחק?
58. איזה נסים היו לשרה? ואימתי חזרו הנסים? ומנין שחזרו?
59. למה התנחם יצחק ברבקה אחרי אמו?
60. מי היתה קטורה? ולמה נקרא שמה כן?
61. מה הפשט "אשורים ולטושים"?
62. מה פשט ברש"י 'ברכת דייתיקי'?
63. למה כתוב "הפלגשם" בלא יו"ד? ומה החילוק בין אשה לפלגש?
64. אלו מתנות נתן אברהם לבני פלגשו?
65. מה לומדים מהפסוק "מאה שנה ושבעים שנה וחמש שנים"?
66. למה כתוב קודם יצחק ואח"כ ישמעאל?
67. מה הכוונה בתורה "ויברך אלקים את יצחק"?
68. מה הפשט "בחצריהם"? ולמה אומר התרגום 'בפצחיהון'? ומה הפשט "פצחו ורננו וזמרו"?
69. למה כתבה התורה "שני חיי ישמעאל"?
70. מה הפשט על פני כל אחיו "נפל"? ולמה כתוב כאן: "על פני כל אחיו נפל" ובפרשת וירא כתוב: "ישכון"?